

MILE BOGOVIĆ I SVEĆENICI O DOMOVINSKOM RATU

Mile Bogović, *Zapisi svećenika o Domovinskom ratu na području današnje Gospićko-senjske biskupije*
Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar
Domovinskog rata – Gospićko-senjska biskupija –
Državni arhiv u Gospiću, Gospić – Zagreb, 2021., 404. str.

U srpnju 2021. godine posthumno je objavljena knjiga mons. dr. Mile Bogovića, koju je napisao i priredio za tisak 2020. godine. Izdavači su Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Gospićko-senjska biskupija i Državni arhiv u Gospiću, a urednici Mate Rupić i Franje Puškarić. Za grafičko oblikovanje i tisak zaslužni su djelatnici tiskare Moj ured d.o.o., lekturu i korekturu odradila je Julija Barunčić Pletikosić, a kazalo imena i pojmova izradili su djelatnici Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

Na početku knjige nalazi se Predgovor urednika, a potom Predgovor priređivača mons. dr. Mile Bogovića. U Uvodu Bogović upoznaje čitatelja s tematskom podjelom knjige i potom opisuje okolnosti na području današnje Gospićko-senjske biskupije u vrijeme rata: iseljavanje zbog nesigurnosti i okupacije, nove nadbiskupijske strukture, djelovanje pojedinih svećenika, pokušaj posjeta vjernicima na okupiranom području, povratak prognanih i dolazak izbjeglih Hrvata iz Bosne, novi raspored klera po završetku rata.

Središnji dio knjige podijeljen je na četiri poglavlja. U prvom poglavlju pod naslovom Katolička i Pravoslavna crkva na pragu rata 1991. – 1995. (katolički pregled) nalazi se nekoliko Bogovićeveih kolumni, izvorno objavljenih u *Novom tjedniku* na početku rata 1991. godine i u *Zvonima* 1993. godine, a tiču se odnosa između Hrvata i Srba, Katoličke i Pravoslavne crkve u početcima rata.

Drugo i najopširnije poglavlje donosi zapise svećenika o sudbini naroda zahvaćenog prijeratnim, ratnim i poslijeratnim događanjima. Zapisi su raspoređeni po godinama, počevši još od 1990. pa sve do 1999. godine. Najbrojniji su tekstovi Mile Pecića, župnika i dekana Slunjskog dekanata. Pecić je bio najbolji kroničar svega što

se događalo s onima koji su otišli u progonstvo. Uz njega, pisali su i drugi svećenici: Marijan Bartolić, Mile Bogović, Ivan Devčić, Marijan Kovač, Alojzije Kukec, Ivan Orlovac, Marijan Ožura, Josip Pavlišić, Jure Petrović, Vlade Pezelj, Đuro Puškarić, Ivan Savić, Emil Svažić, Mile Šajfar, Milan Šimunović, Anton Tamarut i Nikola Turkalj. Uz pisana svjedočanstva iz pera svećenika, ovdje su stavljene i intervjui i drugi tekstovi koje su zabilježili Robertina Medven, Ana Medarić – Tomljenović i Petar Tomašić. Simbolično je da prvi tekst iz 1990. godine najavljuje nadolazeće ratne strahote i opisuje oštećenje Župne crkve sv. Jurja u Podlapači,

a posljednji tekst iz 1999. godine svjedoči o završetku ratnih stradanja i novom boljem početku polaganjem kamena temeljca franjevačkog samostana u Gračacu.

U trećem poglavlju izneseno je jedanaest svjedočanstava. Ivica Pavlešić svjedoči o organizaciji demokratske vlasti u Slunju, Božidar Barić opisuje put od okupiranog Slunja do slobodnog Senja, a Ivan Vučeta svjedoči što je proživio u armijsko-četničkom logoru Stara Gradiška. Ivan Ivšić kojeg su gotovo godinu smatrali mrtvim, Jure Jurašin i Pave Kovačević opisuju život u okupiranom Slunju. Potresno je svjedočanstvo svećenika Josipa Bogovića kojeg su četnici 15. listopada 1991. godine zatvorili i zlostavljali sve do 23. siječnja 1992. godine kada su ga pustili kod Šamca. Svećenik Marijan Ožura svjedoči o stradanju Cetingrada, bijegu i trogodišnjem boravku s prognanicima u Kladuši te iznimno stresnom probijanju do slobodnog tla u Karlovcu. Tu su i dogodovštine dječaka Nikole koji je proživio sudbinu djece izbjeglica u to vrijeme. Slijede zatim razgovori s Vladom Katićem, zapovjednikom Slunjske pukovnije i fra Ivanom Savićem, svećenikom koji je tijekom ratnog razdoblja upravljao župama južne Like.

U četvrtom poglavlju Mile Bogović donosi vlastite dnevničke bilješke napisane tijekom Domovinskog rata. Autor se trudio što detaljnije zabilježiti događaje kojima je bio svjedok, u kojima je osobno sudjelovao kao profesor, generalni vikar, član povjerenstava za informaciju, za povratak prognanih i za obnovu ili je deta-

lje prikupio od drugih sudionika. Sve te bilješke najvećim dijelom odnose se na slunjski kraj. Zajedno s Milom Pecićem i drugim svećenicima iz slunjskog kraja Bogović je redovito vodio brigu o prognanicima, posjećivao ih, rješavao njihove probleme, zauzimao se za njih kod državnih vlasti i kad god je to bilo imalo moguće, obilazio sve stradale sakralne objekte Riječko-senjske nadbiskupije. Čitatelj ovdje doznaje i činjenice o oslobađanju Slunja, povratku prognanika u slunjski kraj i obilasku razrušenih crkava u Kordunu i okolici. Ovim poglavljem Bogović je htio pomoći čitateljima da povežu događaje koje je teže povezati iz podataka u prethodnom dijelu knjige.

Nakon četvrtog poglavlja slijede Zaključak, kratke biografske crtice o svećenicima čije je tekstove Bogović uvrstio u ovu knjigu te popis izvora i literature.

U sjećanje na priređivača knjige blagopokojnog biskupa mons. dr. Milu Bogovića izdavači i urednici pripremili su na kraju knjige Prilog, odnosno govore izrečene na sprovodu mons. dr. Bogovića i njegov životopis. Riječ je o govorima gospićko-senjskog biskupa mons. Zdenka Križića, zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Josipa Bozanića, apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Giorgija Lingue, riječkog nadbiskupa i metropolita mons. Ivana Devčića i šibenskog biskupa mons. Tomislava Rogića.

Na kraju slijede Zaključak na engleskom jeziku, Kazalo imena i Kazalo mjesta. Treba spomenuti da se u knjizi nalazi i dvadesetak fotografija (crno-bijelih i u boji) koje prate tekstualni dio.

Bogović je priredivši ovo djelo za tisak, dao vrijedan doprinos istraživanju hrvatske nacionalne povijesti, konkretnije povijesti Domovinskog rata, osobito u aspektima koji se odnose na djelovanje Katoličke Crkve u Hrvatskoj i njezinih predstavnika (biskupa i svećenika) tijekom rata. Tako je još jednom do potpunog izražaja došla njegova temeljna znanstvena misija – spašavanje povijesti, od neistina i zaborava.

Franje Puškarić